

Interviewartikel

16. december 2025

BEHOV FOR PARADIGMESKIFTE: BYG MED DET VI HAR

Af Torben Bundgaard Vad, ChooseReuse

Genbrug i byggeriet kan ikke længere være en grøn niche for de få – det er et helt nødvendigt paradigmeskifte, mener Emil Eriksen, kompetencechef for cirkulære materialer hos Artelia Danmark. Med en baggrund som både murer, bygningskonstruktør og rådgiver har han et praksisnært blik på den grønne omstilling. Emils budskab til ChooseReuse projektet, og til hele byggebranchen er tydelig. Vi er nødt til at lade tilgængelige materialer definere, hvad vi bygger, ikke omvendt. Og så efterlyser han en mytbuster for byggeriet, for der er brug for at aflive alle de falske forestillinger om genbrug i byggeriet, og erstatte dem med konkrete eksempler på alt det der kan lade sig gøre.

Murer, konstruktør og rådgiver taler for genbrug

Hvorfor er Emil Eriksen så stor en fortaler for mere genbrug i byggeriet?

”Jeg tror, det startede, da jeg var barn. Vi havde ikke mange penge. Jeg blev opdraget med en indstilling om at hvad du kan gå ud og grave frem, der stadig har noget værdi, kan du selvfølgelig tage med hjem og give et nyt liv og få skabt nogle nye rammer for det.

Senere var det gennem min uddannelse som murer, at genbrugstanken virkelig blev vækket i mig. Når man tager mureruddannelsen, så står du jo ofte ude i en hal og skal mure op. Herefter tager du den ned igen, renser murerstenene, og så murer du en ny væg op, indtil du kommer ud på den anden side i praktik.

”Hvordan kan det så være, at det vi har lært på murerskolen, altså at når vi kan mure noget op, så kan vi selvfølgelig også tage det ned igen, sten for sten, erstattes af en anden tilgang når vi kommer ud i byggeriet. En tilgang hvor der ikke er fokus på det cirkulære, og fortællingen er, at det er sværere at mure med brugte sten.

”Senere læste jeg til konstruktør, og på konstruktørstudiet, var der en meget åben tilgang til læring. Kast dig ud i det, du føler for at prøve kræfter med. Det giver rum for innovative løsninger. Så det er meget det, jeg har taget med mig at se på, hvad

er det, vi gør lige nu, og kan man gøre det på en anden måde? Og så har jeg været heldig med ansættelser hos for eksempel Lendager, hvor en lille genbrugsgnist blev til en kæmpe flamme da jeg deltog i projektering af upcycle studios og ressourcerækkerne.

Et kæmpe potentiale i tung modvind

Emil Eriksen vurderer, at op mod 80 % af materialerne i nedrivningsprojekter har potentiale for genbrug. Det spænder fra træ, mursten og gulve til radiatorer og ventilationssystemer. Det er klart at der er nogle undersøgelser, som vi er nødt til at foretage i forhold til, hvad der indeholder miljøproblematiske stoffer, og se på om de kan demonteres, og for eksempel restlevetider. Men materialerne generelt har et potentiale for genbrug. Alligevel går det meste tabt, fordi der mangler lagerplads, overblik og strukturerede data og efterspørgsel. "Det er et problem, at lige nu opfinder alle deres egen dybe tallerken. Vi mangler en fælles digital platform og værktøj, hvor vi kan matche udbud og efterspørgsel."

Ifølge Emil Eriksen er den største barriere ikke teknisk, men mental. "Aktører skal have ro i maven. Hvis vi kan dokumentere kvalitet og vise gode referencer, så kan det jo lade sig gøre." Mange gange er det myterne der står i vejen. Et genbrugstoilet vækker stadig ubehag selvom det er rengjort, testet, moderniseret og fuldt funktionelt. Emil Eriksen efterlyser en slags Mythbusters for byggebranchen. "Vi har brug for at aflive alle de falske forestillinger om genbrug, og erstatte dem med eksempler, der viser, at genbrug både kan være sikkert og æstetisk."

Aftagerne og slutbrugere mellem æstetik, forsigtighed og fremtidssikring

Kun få bygherrer efterspørger aktivt genbrugsmaterialer fra start. Oftest er det rådgiverne, som presser på. Men også det begynder at ændre sig. "Private aktører og udviklere begynder at handle, fordi de ser en konkurrencefordel i at reducere udledninger og ser en mulighed." De fleste offentlige aktører – som sidder på de store byggerier – halter lidt efter. Ifølge Emil Eriksen mangler de stadig flagskibsprojekter, hvor de tør og vil gå forrest.

For mange slutbrugere forbindes genbrug stadig med "noget gammelt, umoderne og grimt". Men det handler lige så ofte om formidling fra leverandørernes side. "Når jeg for eksempel viser, at vores eget køkken er bygget af genbrug, bliver folk overraskede. Det ligner jo et almindeligt køkken, og det er jo hele pointen."

Storytelling er et vigtigt værktøj, mener Emil. Når beboerne ved, at dørtrinnet kommer fra Zoologisk Have eller anlæg fra en high fashion-butik eller Danske Banks gamle hovedkvarter, så opstår der stolthed og relation til materialerne.

Et greb Emil Eriksen ofte selv bruger i sin rådgivning til bygherrer, er at foreslå at de afprøver genbrug i mindre skala, fx ét kontor, én zone eller én etage. Det gælder om

at komme i gang. "Når man først har én god reference, bliver det nemmere at sige ja næste gang. Det handler om at bygge tillid gennem erfaring."

Nyt designparadigme: Byg med det, der findes

I Hal 9-projektet, som skal forvandle en slidt industrihal til et nyt hjemsted for Roskilde Festival Gruppen og et kulturelt mødested for lokalsamfundet, forsøger RFG, EFFEKT, Kontekst, Lendager, Krogsgaard og Artelia at bygge med mest mulig genbrug, og generere minimum affald.

Det muliggøres af at byggeprojektet vendes på hovedet: Først skaffes materialerne, derefter designes bygningen. "Det er et radikalt greb, men helt nødvendigt. Hvis vi skal holde os inden for planetens grænser, må vi bygge ud fra de ressourcer, vi har"

Genbrug i byggeriet er ikke en teknisk umulighed – det er bare udfordret af organisatorisk, kulturelt og politisk benspænd. Emil Eriksen efterlyser både vidensdeling, offentligt tilgængelige databaser og en stærkere struktur for logistik og standarder. "Vi kan ikke alle sammen sidde og lave vores egne løsninger. Vi må samarbejde om at bygge en fælles tallerken – og så kan vi konkurrere om, hvad vi vil lægge på den. Det handler for mig om at skabe fælles grundlag og få alle med, både i Artelia, og på tværs. Vi har for eksempel lige startet et netværk for de nye miljø- og ressourcekoordinatorer, som er på tværs af byggebranchen. Det skal sikre, at vi lærer af hinanden og taler samme sprog, og bevæger os i samme retning i forhold til den nye lovgivning.